

bratov srdečne prosíme o pomoc. Nenechajte nás medzi cudzími, urobte kroky na patričných miestach a poukážte na tú veľkú nespravodlivosť, ktorá na nás Slovákoch bola spáchaná.

Michal B., v. r.
(a 103 podpisov občanov)

SNA, ÚRK, kr. 18, sign. B. 2.3., č. 44.

¹ Vzhľadom na protimaďarské prejavy občanov po príchode maďarských vojsk, vojenský veliteľ musel vymeniť starostu obce

182

23. december 1938. Slovenská Lupča.

Zápisnica napísaná na obvodnom notárstve s Gizelou S., manželkou Ondreja S., predtým obyvateľkou obce Ipeľský Sokolec, ktorá vypovedala o dôvodoch jej vyhostenia z územia Maďarska a tam zanechanom majetku.

Zápisnica

Dostavila sa Gizela S., vyhostená z obsadeného územia s cieľom vykonania povinného prihlásenia sa k pobytu. Na otázku, akým spôsobom a prečo opustila obsadené územie, udáva nasledovné:

Som manželkou Ondreja S., ktorý mal mäsiarstvo a hostinec v obci Sakáloš (*Ipeľský Sokolec*), okres Želiezovce. V Sakáloši sme bývali od roku 1922. Máme tam vlastný dom, v ňom zariadený hostinec a jatky a 2 vinice. Maďarské vojsko obsadilo obec Sakáloš 8. 11. 1938. Pretože sme boli viazaní existenciou k nášmu majetku, ostali sme tam a pokojne sme ďalej prevádzkali naše živnosti.

Asi 8. 12. 1938 došli k nám dvaja maďarskí četníci a pýtali sa nás, kde je náš syn Viliam. Odpovedali sme podľa pravdy, že dosiaľ koná vojenskú prezenčnú službu v čs. armáde ako čatár aspirant. Nato hneď pozvali manžela na tamojšiu četnícku stanicu, kde dal tú istú výpoveď. Potom sme mali pokoj až do 13. 12. t. r. až na to, že 9. 12. do nášho hostinca, kde sme stravovali denne asi 30 dôstojníkov a v ktorom sme mali aj vojenskú kanceláriu, došiel službu konajúci poddôstojník a hlásil tam prítomným dôstojníkom, že tento hostinec je zakázaný a nesmú sa tu stravovať. Prítomný nadporučík poslal ma k plukovníkovi, aby som sa opýtala, či a prečo je hostinec zakázaný. Odišla som do bývalej budovy finančnej stráže a opýtala som sa na to plukovníka. Ten mi povedal, že došiel na nás anonymný list, na základe ktorého zakázal náš hostinec, avšak medzičasom sa informoval na obecnom úrade a tento zákaz odvoláva.

Dňa 13. 12. 1938 došli do nášho domu dvaja četníci so starostom obce a jedným členom obecnej rady. Vyhlásili nám, že čs. vojsko, ktoré sa u nás stravovalo, zanechalo u nás strelivo, a preto vykonajú domovú prehliadku. Po prísnej, podrobnej a bezvýslednej domovej prehliadke prehlásili môjmu manželovi prehliadku konajúci četníci, že nás vypovedajú a aby sme sa v priebehu 3 hodín zbalili a opustili Sakáloš. Ja som sa pustila plakať a četník mi hrubo povedal: „neordítson mert összekötözöm és ugy visszük ki minden nélkül“ (*nerevte, lebo Vás*

sputnám a potom Vás vyvezieme bez všetkého). Povolili nám si najat' sedliacky vozík a určili nám zaplatiť povozné 200,- Kč. Povolili nám vziať so sebou 50 Kč v hotovosti a najpotrebnejšie veci do vozíka. Do perín som ukryla 700 Kč, naložila ich na vozík, a do debien najpotrebnejšie šatstvo, bielizeň, periny a niečo masť. V sprievode četníkov 14. 12. ráno o 4. hodine sme opustili obec Sakáloš.

V našej opatere bolo aj naše 8-ročné vnúča po nebohej dcére Berte F., rod. S., ktoré nám bolo po smrti dcéry pririeknuté súdom, pretože náš zať vdovec viedol nemravný život, bol trestaný a nemohol dobre vplývať na mravnú výchovu dieťaťa. Dieťa sme tiež naložili na voz. Pred obecným domom nás zastavil náš zať, otec dieťaťa, a ťahal dieťa z voza za pomoci svojej matky a jedného četníka. Preukázala som súdny výrok, podľa ktorého dieťa patrí nám. Četník však vzal pušku, na ktorej bol nastoknutý bodák a surovo sa na mňa osopil: „a bűdös kurva mindenit, ... az őrítenedet, kiszűrom mind a két szemedet, add oda a gyereket“ (*ty smradlavá kurva... - vulgárne slovo - tvojho pána boha, vypichnem ti obidve oči, odovzdaj dieťa*). Otočil na mňa bodák a vzdor tomu, že dieťa veľmi plakalo, prosilo nás, aby sme ho nedali, zať násilne zobral dieťa z voza a odviezol si ho.

Potom sme na vozíku odišli smerom na Veľké Kozmálovce. Na hranici pri Kľačanoch stálo už asi 30 vozov s vypovedanými. Maďarská pohraničná stráž nechcela vozy prepustiť. Nariadili, aby naše veci boli zložené z vozov tam na hranici a aby sme si s nimi robili, čo chceme. Na zakročení jedného pohraničného čs. četnickeho strážmajstra povolili však odvieť naše veci do Veľkých Kozmáloviec.

Do Kozmáloviec sme došli o 4. hodine popoludní. Vozy sa vrátili a naše veci sme si uložili na stanici do skladišťa. Odtiaľ sme došli vlakom.

Túto svoju výpoveď som ochotná aj prisahou potvrdiť. V Sakáloši sme zanechali mimo nášho nehnuteľného majetku aj zariadenie hostinca, jatky, trojizbové zariadenie a kuchyňu. Dobytok, čo sme mali, dali sme do opatery Samuelovi S., tamojšiemu obyvateľovi, a dali sme na jeho meno prepísať akoby kupca aj dobytčie pasy.

Prečítané, schválené a podpísané.

D. a h.

Obvodný notár
nečitateľný podpis, v. r.

Zapisovateľka
nečitateľný podpis, v. r.

Gizela S., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. 2716.

24. december 1938, Bratislava.

Odpoveď kolonizačného referátu na list Ernesta a Apolónie B., kolonistov z Okánikova, vo veci možnosti vysťahovania sa na Slovensko a o prípadnom osude ich majetku na okupovanom území.

Z dotazu Ernesta B., kolonistu z Okánikova,¹ oznamujeme, že všetci kolonisti budú z obsadeného územia evakuovaní. Tí, čo sa nevystáhujú skôr, budú evakuovaní hromadne asi